

2004-06-02

LS 0403-0704

Landstingsstyrelsen

Yttrande över remissen Förslag från Länsstyrelsen i Stockholms län till åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar

Föredragande landstingsråd: Bengt Cedrenius

ÄRENDET

Miljödepartementet har berett landstinget möjlighet att yttra sig över remissen Förslag från Länsstyrelsen i Stockholms län till åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Miljödepartementet enligt landstingsdirektörens utlåtande.

För att nå god folkhälsa, minskade sjukvårdskostnader och beslutade miljökvalitetsnormer måste arbetet med att genomföra Länsstyrelsens åtgärdsprogram för en god luft och en hållbar utveckling i Stockholmsregionen intensifieras. Reglerna om miljökvalitetsnormer ska därför inte ses över.

Landstingsdirektörens yttrande har tagits fram i samråd med Regionplane- och trafikkontoret, vilket inte framgår av tjänsteutlåtandet.

Ingela Nylund Watz

Bengt Cedrenius

Bilagor

- 1 Sammanfattning
- 2 Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande

2004-04-23

Stockholms läns landsting
Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE

2

2004-06-02

LS 0403-0704

Anders Lönn

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Miljödepartementet har berett landstinget möjlighet att senast den 28 juni 2004 yttra sig över remissen "Förslag från Länsstyrelsen i Stockholms län till åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar".

En sammanfattning över betänkandet bifogas (bilaga).

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och regionplane- och trafiknämnden.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 17 maj 2004 föreslagit landstingsstyrelsen besluta att avge yttrande enligt direktörens utlåtande.

Den nya miljökvalitetsnormen (MKN) för partiklar i omgivningsluft träder i kraft den 1 januari 2005. Den avser att skydda befolkningens hälsa och har ett starkt vetenskapligt stöd. Betydliga hälsovinster anses dessutom kunna erhållas genom att ytterligare begränsa befolkningens exponering för luftburna partiklar.

I förslaget beskrivs hälsoeffekterna i befolkningen av exponering för partiklar på ett adekvat sätt. Precisa beräkningar av omfattningen av hälsoeffekterna vid en viss exponeringssituation är ej möjliga att genomföra och de skattningar som gjorts förefaller helt rimliga.

Parallellt med arbetet med åtgärder för att klara MKN för partiklar har Länsstyrelsen arbetat med motsvarande åtgärder för att klara MKN för kvävedioxid. Det hade varit en fördel att begära in synpunkter på båda åtgärdsförslagen samtidigt. Tillgängliga data enligt WHO tyder på att väsentliga hälsoeffekter förekommer även när luftföroreningsnivåerna är så låga att MKN för årsmedelvärdet av kvävedioxid inte överskrids. Det är sannolikt att kommande MKN för kvävedioxid kommer att skärpas.

Även underlaget för MKN för partiklar har granskats av WHO som bedömer att mer fokus bör ges på "fina" partiklar (PM_{2.5}) men att de grövre partiklarna (PM_{10-2.5}) också är förknippade med hälsoeffekter.

Det är för närvarande inte möjligt att säkert bedöma vilka komponenter i den luftföroreningsblandning som finns i Europeiska storstäder som är mest skadliga, och inte heller vilka som eventuellt är så harmlösa att de inte skulle behöva regleras. Ur hälsosynpunkt är därför de åtgärder mot partiklar som innebär en generell minskning av luftföroreningsbelastning att föredra framför de åtgärder som mer specifikt är inriktade på att innehålla PM₁₀-normen.

Åtgärdsförslaget tar sin utgångspunkt i ett befolkningsperspektiv och ger därigenom extra tyngd åt åtgärder som bidrar till att minska befolkningens genomsnittsexponering. På så sätt undviks att satsa stora resurser på att klara normen även på platser där ingen vistas stadigvarande. Enligt Landstingsstyrelsens förvaltning är detta ett rimligt synsätt i de fall då riskhöjningen för enskilda individer i befolkningen är så liten att den av dessa upplevs som marginell. Det är dock inte säkert att detta är fallet och senare forskning har visat att riskökningen för de mest exponerade individerna i befolkningen kan vara högst påtaglig. Därför är det viktigt att inte bara utvärdera åtgärder efter deras effekt på medelxponering (och därmed t ex totala antalet dödsfall), men även efter vad de innebär för påverkan på antalet exponerade över en viss nivå.

Utöver ovan nämnda synpunkter gör Landstingsstyrelsens förvaltning den sammanvägda bedömningen att Länsstyrelsens förslag innebär ett praktiskt möjligt tillvägagångssätt att, i det korta perspektivet, åtminstone närma sig MKN för PM10. Åtgärdsprogrammet bör i allt väsentligt tillstyrkas.

Regionplane- och trafiknämnden har den 18 maj 2004, enligt kontorets förslag, avgett följande yttrande.

”Normen riskerar att överskridas år 2005 och ett åtgärdsprogram skall enligt miljöbalken därför utarbetas. Nämnden bedömer att länsstyrelsens förslag till åtgärdsprogram, som utarbetas i samråd med regionens företrädare, pekar ut relevanta och möjliga åtgärder utifrån den kunskap som finns idag. Nämnden föreslår att åtgärdsprogrammet i allt väsentligt bör tillstyrkas.

Samtidigt visar programmet också att kunskapen om åtgärdernas effekter ännu är så låg, att effektiva åtgärder först kan sättas in sedan kunskapen höjts. Det finns all anledning att snarast höja kunskapsnivån om effektiva åtgärder, eftersom partiklarna har negativa konsekvenser för vår hälsa.

Den kanske viktigaste åtgärden på längre sikt är att satsa på kollektivtrafiken i Stockholms län. En större kollektivtrafiksatsning hade varit möjlig om investeringsramarna hade utökats väsentligt. Enligt nämnden är det både på kort och lång sikt också nödvändigt att öka miljökraven på fordonen.

I den regionala utvecklingsplanen RUFSS 2001 förordas en inriktning mot en tätare och flerkärning bebyggelsestruktur. En sådan struktur är transporteffektiv och gynnsam för kollektivtrafiken. En tät bebyggelse med god framkomlighet för kollektivtrafiken ger goda förutsättningar för minskad bilanvändning och därmed lägre partikelhalter.

Mot bakgrund av de stora osäkerheterna om möjligheterna att klara normerna och om de lämpliga åtgärderna för detta är det desto allvarigare att en strikt tillämpning av lagstiftning-

2004-06-02

LS 0403-0704

en riskerar att hota möjligheterna till en hållbar tillväxt av Stockholmsregionen. Nuvarande oförutsägbara lagstiftning är inte heller förenlig med grundläggande krav på rättssäkerhet. Nämnden tillstyrker därför länsstyrelsens förslag att reglerna om miljökvalitetsnormer och deras tillämpning ses över så att inte Stockholmsregionens fortsatta hållbara tillväxt hotas.”

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att godkänna tjänsteutlåtandet förutom följande text på sidan tre i tjänsteutlåtandet som utgår:

”Ett minskat biltrafikarbete (som kan bli följden av det försök med trängselskatt i Stockholms innerstad, som avses genomföras under 2005-2006) kan bidra till lägre halter, men i betydligt lägre grad än de förstnämnda åtgärderna.”

S-, v- och mp-ledamöterna lät anteckna följande särskilda uttalande.

”230 döda per år på grund av partikelhalterna i Stockholmsluften är allvarligt och inte acceptabelt. Det är angeläget att nämnden, kontoret och andra insatser i samhället arbetar både på kort och lång sikt för att komma tillrätta med problemet. Om 230 människor dog varje år i Stockholm t ex på grund av dåliga övergångsställen skulle det vara en självklarhet att rätta till felet brådskande, när det gäller partikelhalterna måste också brådskande åtgärder vidtas.”

Mp-ledamoten lät anteckna följande särskilda uttalande.

”Sista stycket i förslagsskrivelsen bör strykas. 230 döda per år på grund av partikelhalten i Stockholmsluften är allvarligt. Att i det läget hävda att lagstiftningen skall ses över ger inte intryck av att ta problemet seriöst. Antalet döda i trafikolyckor per år i Stockholm är ca 60. För att förhindra dess lägger vi ut stora summor pengar i trafiksäkerhetsåtgärder. Att respektera miljökvalitetsnormen synes vara en rätt billig åtgärd för att komma ned i antal döda på grund av partiklar. Dessutom må det vara svårt för Sverige att frånga EU-direktivet.”

Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande den 23 april 2004 bifogas (bilaga).

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 2 juni 2004.